

ܩܘܪܝܢܐ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ
ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ
ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ
ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ

**CIRCULAIRE ADRESSEE AUX SAVANTS,
AUX PROFESSEURS DE LA LANGUE SYRIAQUE
ET AUX ORIENTALISTES SEMITISANTS**

Vu le mouvement de renaissance intellectuelle qui se manifeste parmi les membres de notre peuple, le poussant à apprendre sa langue maternelle, le syriaque, et à lire et exploiter les œuvres laissées par nos grands écrivains et nos Pères; — vu aussi le besoin qui se fait sentir d'avoir des dictionnaires qui aident dans cette voie, et attendu que la plupart de ces dictionnaires sont épuisés, comme par exemple « **Al-Lubâb** » du Père **Jibrâ'il Cardâhî** (Imprimerie catholique des Pères Jésuites, Beyrouth 1887) ou le « **Dictionnaire de la Langue Chaldéenne** » de **Mgr. Thomas Audo** (Mossoul, Imprimerie des Pères Dominicains 1897) ou le « **Dalîl al-râghibîn fî lughat al-ârâmiyîn** » de **Ya'qûb Eugène Manna** (Mossoul, Imprimerie des Pères Dominicains 1900).

Pour toutes ces raisons, un comité a été formé à Beyrouth, composé de personnes bien au fait de la langue syriaque, sous la présidence de son Excellence Mgr. Raphaël Bidawid, évêque chaldéen de Beyrouth, dans le but de préparer un nouveau dictionnaire sur la base du dictionnaire de « Ya'qûb Manna » cité plus haut. Nous avons préféré ce dictionnaire aux autres parce qu'il est plus moderne et plus complet, plus riche aussi en termes techniques et en expressions, sans oublier qu'il est plus méthodique et plus facile à utiliser.

Plusieurs réunions ont été tenues à ce sujet, réunions au cours desquelles nous avons échangé nos différents points de vue, examiné toutes les difficultés, et avons décidé de diviser le travail et d'en confier une partie à chacun des membres du comité.

Notre programme consiste donc essentiellement à préparer la publication d'un dictionnaire en deux tomes: le premier comprendra la reproduction en « offset » du dictionnaire de « Manna », sans aucun changement, (de la p. 1 à 835); le second formera un volumineux Supplément qui contiendra:

- 1) Le « **Supplément complémentaire** » ajouté par Manna à la fin de son dictionnaire, de la p. 854 à 873.
- 2) Les termes et les expressions qui manquent au dictionnaire « Manna » et qui ont été collectionnés par nos savants contemporains comme le Patriarche Ighnatio Ephrem I Barsom, l'évêque Mâr Youhannân * Dulabânî, le Père Ishâq Armala, le diacre Ni'matallâh, le Patriarche Ya'qûb III et d'autres.
- 3) Les termes et les mots grecs indispensables qui sont passés dans notre langue et qui ne se trouvent pas dans « Manna ». Ces termes ont été extraits des œuvres de nos Pères, et surtout du dictionnaire de « Thomas Audo ».
- 4) Des termes et des expressions qui manquent au dictionnaire « Manna » et qui ont été retrouvés dans les dictionnaires suivants :
 - a) **A compendious syriac Dictionary**, Mrs. Margoliouth, (Oxford, 1903, 1957), lequel est basé sur le **Thesaurus syriacus**, R. Payne Smith, (2 vol., Oxford 1879-1901).

- b) J.P. Margoliouth, **Supplement to the Theasurus syriacus of R. Payne Smith** (Oxford 1927).
- c) **Dictionary of the Dialects of vernacular Syriac**, A.J. Maclean, (Oxford 1901).
- d) **Oraham's Dictionary assyrian language and English**, Alexander J. Oraham, (Chicago-Illinois 1943).
- e) **Lexicon Syriacum**, C. Brockelmann, (Halle 1928, réimp. 1966).
- f) **Dictionnaire syriaque-français-anglais-arabe**, L. Costaz, (Beirut, Imprimerie Catholique 1963).
- a) **A Mandaic Dictionary**, E.S. Drower and R. Macuch, (Oxford 1963).

A ces dictionnaires, on ajoutera d'autres dictionnaires de la langue syriaque araméenne antique, c'est-à-dire l'araméen scripturaire (Bible), la langue palmyrénienne, palestinienne, samaritaine, nabatéenne, hatriote, cananéenne, phénicienne, et ougaritienne (Voir les livres publiés par Franz Rosenthal et ses collègues chez Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1967).

- 5) Les termes et expressions qui manquent au dictionnaire «Manna» et qui sont employés dans nos dialectes syriaques parlés, c'est-à-dire :
 - a) le syriaque oriental (Irak, Iran),
 - b) le syriaque occidental (Touroyo),
 - c) le syriaque de Ma'loula.
- 6) **Des termes techniques et des expressions modernes**, employés dans les domaines scientifique, technique, politique, juridique, commercial et que nous avons formés nous-mêmes pour répondre à un besoin actuel. **à savoir les néologismes existentiels.** (en voir des exemples divers dans le texte arabe.)

Afin que ce travail soit aussi parfait que possible, nous faisons appel à tous les spécialistes de la langue syriaque, en Orient et en Occident, pour qu'ils collaborent avec nous en nous communiquant:

- 1) la liste des termes et des expressions usuels et classiques qu'ils auraient relevés dans les œuvres des Pères et qui ne se trouvent pas dans «Manna» et les dictionnaires mentionnés plus haut. Dans ce cas nous leur serions très reconnaissant s'ils nous communiquent la phrase où ce mot a été relevé et la référence exacte à l'ouvrage où il a été trouvé.
- 2) les mots techniques et expressions qui manquent dans «Manna» et qui sont employés dans les dialectes parlés mentionnés plus haut.
- 3) la liste des mots et expressions techniques de notre langue antique assyro-babylonienne (akkadienne) connue par l'écriture cunéiforme, et tout spécialement les mots employés dans les domaines suivants:
 - a) militaire (les grades militaires, les armements, etc.)
 - b) politique, commercial, juridique, etc.
 - c) mathématiques (calculs, géométrie, algèbre), astronomie, etc.
 - d) agriculture et géographie.
 - e) les affixes, les préfixes et les suffixes de ces langues, s'il en existe.

4) les termes techniques et les expressions modernes formés soit à partir de la racine d'un mot déjà existant, soit empruntés à d'autres langues et syriacisés.

Nous serions infiniment reconnaissants à nos correspondants s'ils pouvaient nous envoyer le fruit de leurs recherches ainsi que leurs remarques et leurs observations avant la fin de l'année courante 1972. Il va de soi qu'il sera fait mention de leur collaboration dans l'Introduction de ce **Supplément** et que par cette voie leur nom passera dans les publications concernant l'histoire de notre langue et de notre littérature.

Nous avons, enfin, pleine confiance que cette importante œuvre d'équipe aboutira à l'enrichissement de notre langue en mettant entre les mains des lecteurs un instrument efficace de travail et en posant des bases solides pour promouvoir une véritable renaissance du syriaque. Par là, elle rendra un service inappréciable à notre si précieux patrimoine intellectuel que nous tenons à honorer par la réalisation de ce projet.

Beyrouth, le 14 juillet 1972

Le comité rédacteur

Le Président

Mgr. Raphaël Bidawid

Le Secrétaire

Abrohom Nouro

N.B. Prière d'adresser toute correspondance par courrier recommandé et par avion à l'adresse suivante :

Comité rédacteur du nouveau dictionnaire syriaque
Evêché Chaldéen tél. 226339,
Rue Nasira, Beyrouth, LIBAN

Nous sommes convaincus que le décret-loi N° 251 du 16/4/1972 promulgué par le Conseil du Commandement de la Révolution de la République Irakienne accordant aux citoyens d'expression syriaque — Assyriens, Chaldéens et Syriens — leurs droits culturels, aura une influence efficace sur la renaissance de la langue Syriaque. Il ouvre, en effet, à nous, aux amis de la langue, des lettres, des sciences, des arts et des liturgies syriaques aussi bien qu'à tous les Orientalistes, de larges horizons, pour revaloriser ce précieux patrimoine Syriaque qui servait de pont, dans le passé, entre la civilisation Arabo-Islamique et les civilisations antiques.

Saint Ephrem

Seizième Centenaire

(373 - 1973)

A l'occasion du seizième centenaire de St. Ephrem, il a été décidé de célébrer au printemps 1973, l'Anniversaire du grand Docteur de l'Eglise. L'idée a été émise par des personnes éminentes qui travaillent dans le domaine du patrimoine syriaque.

Un comité a été créé au Liban, à cette fin ; il est composé des professeurs de l'Université du St. Esprit - Kaslik, de l'Université St.-Joseph - Beyrouth, de l'Université Libanaise, du séminaire de Charfeh, du séminaire St. Ephrem, du séminaire St. Jean - Mossoul, du séminaire Chamoun Assafa - Begdad, avec des membres de l'Association des Amis de la Langue Syriaque à Beyrouth...

Parmi les activités les plus importantes de cet Anniversaire citons : la traduction et la publication des œuvres de St. Ephrem, présentation de mélodies inspirées par lui, organisations de conférences, des festivités et manifestations populaires, et des pèlerinages à sa région natale, (Nissibe et Ourfa).

Pour plus de renseignements, contacter le président du comité le R.P. Youhanna Ichou, curé de la Paroisse Maronite, Moussaytbeh, Beyrouth, Tél. 303199, ou le secrétaire, le R.P. Georges Saber (L'Eglise Ste Tacla, Wadi-Chahrou ; Liban , Tél. 440025, ou le R.P. Rabban Georges Saliba, , Atchaneh, Bikfaya, Tél. 280740.

Nous pouvons, d'ores et déjà, affirmer l'importance capitale du décret qui marquera un tournant historique et sera le point de départ d'un renouveau du Syriaque en accroissant sa vitalité et en accélérant son développement, autrement dit en le disposant à devenir langue vivante et moderne, capable d'interpréter la pensée humaine actuelle avec toutes les exigences de la technique moderne.

C'est pourquoi, nous, professeurs et pionniers de la langue syriaque, prions ardemment les philologues, les spécialistes et toutes les personnes intéressées, de déployer des efforts sérieux et rapides pour collaborer avec nous afin d'achever cet important dictionnaire devenu aujourd'hui indispensable.

Aussi, inclinons-nous, en même temps, avec respect devant le magnifique geste du Gouvernement Irakien et saluons chaleureusement le décret humain et révolutionnaire, qui rend à la langue Syriaque, la place importante qu'elle mérite d'occuper au Moyen-Orient, et l'habilité, à reprendre sa mission culturelle qu'elle a portée avec succès durant plus de 2000 ans, et à jouer, comme dans le passé, côte à côte avec la langue-sœur arabe et les autres langues de la région, son rôle constructif, pour le plus grand bien de la culture et de la civilisation.

مار افرام

في الذكرى المئوية السادسة عشرة (٣٧٣ - ١٩٧٣)

لمناسبة مرور الف وستمئة سنة على وفاة **مار افرام** ، نشأت عند بعض العاملين ، في حقل التراث السرياني ، فكرة احياء ذكرى هذا الملفان الكبير ، في ربيع سنة ١٩٧٣ .

ولتحقيق هذه الغاية ، قد تألفت ، في لبنان ، لجنة من اساتذة جامعة الروح القدس - الكسليك ، وجامعة القديس يوسف - بيروت ، والجامعة اللبنانية ، واكاديمية دير الشرفة ، واكاديمية مار افرام ، ومعهد مار يوحنا الحبيب - الموصل ، ومعهد شمعون الصفا لبطريركية الكلدان - بغداد ، وجمعية اصدقاء اللغة السريانية في بيروت ...

ومن أبرز النشاطات التي ستقام لاحياء هذه الذكرى : ترجمة اهم مؤلفات مار افرام ونشرها ، والقاء محاضرات ، وتقديم الحان موسيقية من وحيه ، وتنظيم رحلات الى موطنه (نصيبين ، الرها ...) ومهرجانات شعبية ...

ولزيادة المعلومات ، يمكن الاتصال برئيس اللجنة الأب يوحنا يشوع الخوري (الكنيسة المارونية - المصيطة - بيروت تلفون : ٣٠٣١٩٩) أو بأمين السر ، الأب جورج صابر (كنيسة القديسة تقلا - وادي شحرور - لبنان تلفون : ٤٤٠٠٢٥) والأب الربان جورج صليبا (اكاديمية مار افرام للسريان عطشانه - بكفيا - تلفون : ٩٨٠٧٤٠) .

نرجو المشتركين الاحباء ان يتفضلوا فيرسلوا الينا اعمالهم ، مع شرح آرائهم بوضوح ودقة ، وذلك قبل نهاية عام ١٩٧٢ ... ولا ينبغي ان يفوت حضراتكم ان اسهامكم هذا سيكون مدعاة لتسجيل ذكر صالح لكم ، سواء كان في كتابنا هذا ام في جدول علماء السريانية . كما نرجو ان تكون المراسلة بالبريد المضمون بالعنوان التالي :

لجنة تأليف القاموس السرياني الجديد

مطرائية الكلدان - تلفون ٢٢٦٣٣٩

شارع الناصرة ، بيروت - لبنان .

والخلاصة اننا واثقون من ان هذا العمل المشترك الهام ، يؤول الى اغناء لغتنا الكريمة اغناءً كبيراً ، والى مساعدة قرائها مساعدة فعالة ، فنؤدي بذلك خدمة لا تقدر لثرائنا النفيس ، ضامين له المجد والبقاء ، وكان الله في عوننا ، وعليه اعتمادنا .

بيروت في ١٤ تموز ١٩٧٢

لجنة التأليف

أمين السر

ابروهوم نورو

الرئيس

المطران روفائيل بيداويد

• واننا لواثقون بأن القرار التاريخي رقم ٢٥١ تاريخ ١٦/٤/١٩٧٢ الذي اتخذه مجلس قيادة الثورة في الجمهورية العراقية، والقاضي **(بمنح الحقوق الثقافية للناطقين باللغة السريانية من الاشوريين والكلدان والسريان)** ، سيكون له اثره الفعال في النهوض باللغة السريانية ، وسيفتح لنا ولحبي هذه اللغة وآدابها وعلومها وفنونها وطقوسها وكذلك لجميع المستشرقين ، آفاقاً واسعة شاسعة لخدمة التراث السرياني العريق الذي كان في الماضي جسراً بين الحضارة العربية الاسلامية والحضارات القديمة .

كذلك نؤكد بأن القرار سيدفع عجلة اللغة السريانية ويكون نقطة انطلاق رئيسية لبعث حيويتها وتطويرها وجعلها لغة حية معاصرة فيها جميع ادوات التعبير عن الفكر البشري والمتطلبات التقنية لعصرنا الحديث .

فنحن ، اساتذة اللغة السريانية وروادها ، اذ نشاهد اللغويين والعلماء وكل من يعنيه الامر للاسراع في العمل الايجابي معنا بغية انجاز هذا القاموس المرتقب الهام ، ننحني بخشوع امام هذه الخطوة المباركة الجبارة ، ونرحب بحرارة بالقرار الثوري الانساني الذي سيعطي ، وهذا مما لا ريب فيه ، لغتنا السريانية مكانتها المرموقة التي تستحقها في الشرق الاوسط ويساعد لتعود ثانية ، وتستأنف رسالتها الحضارية التي حملتها بتفوق اكثر من الفي سنة ، وتخدم ، كما في الماضي ، الى جانب شقيقتها العربية وسائر لغات المنطقة ، الثقافة والبشرية .

ولاجل انجاز هذا المشروع الحيوي، ندعو بجرارة جميع الاساتذة والعلماء عندنا، مع المستشرقين من كل مكان ليمدوا لنا ايديهم، ويقدموا لنا ثمار اجرائهم في حقل لغتنا المحبوبة، وبعبارة اخرى، ان يشتركوا معنا عملياً في هذه الخدمة الضرورية، ومنا جزيل الشكر الى الذين يستطيعون ان يقدموا لنا :

١ - جداول ألفاظ و كلمات ومصطلحات متداولة وكلاسيكية، عثروا عليها في مؤلفات الآباء، وهي غير موجودة في قاموس « منّا »، او في قاموس مرغليوت، او في قاموس بروكلمان، مع الرجاء بان يعلمونا بوضوح عن الكتاب الذي وجدت فيه، مع اثبات العبارة كما وردت، والاشارة الى الصفحة والفصل، ان امكن .

٢ - الالفاظ والاصطلاحات السريانية غير الموجودة في قاموس « منّا »، وهي مستعملة في لهجاتنا الشرقية (السواذايا) والغربية (الطورويو) والمعلولية.

٣ - جداول الفاظ ومصطلحات لغتنا القديمة، الاشورية - البابلية (الاكدية) المعروفة عموماً بكتابتها المسمارية، خاصة الكلمات التي استعملت في الحقول التالية :

أ - الجنديية (الرتب والاجهزة العسكرية)

ب - السياسة والتجارة والحقوق والخ

ج - الرياضيات (الحساب والهندسة والجبر والفلك والخ)

د - الزراعة والجغرافية والخ

هـ - الالفاظ الاضافية الى الكلمات، وهي قسبان، الاول : الادوات بادئات الكلمة، والثاني : الادوات لاحقات الكلمة .

٤ - الالفاظ والمصطلحات الجديدة والمعاصرة والتقنية الموضوعة على أساس الاشتقاق او الصياغة، او تلك التي اقتبسناها عن لغات اجنبية و« سريناها » .

Fusée	صاروخ	Realisme	واقعية
Sport	رياضة	Neutralisme	حياد
Bombe atomique			قنبلة ذرية
Armer, désarmer			أبم / لبيع سلاح، نزع السلاح
Colonisation			استعمار
Décolonisation			تصفية الاستعمار
Appareil enregistreur			جهاز مسجل
Bimensuel			يصدر كل شهرين مرة
Président de la république			رئيس الجمهورية

٤ - الالفاظ والاصطلاحات غير الموجودة في قاموس «منا» وقد جمعت من المعاجم التالية:

أ - السيدة مرغليوت، قاموس سرياني - (انكليزي)، (اكسفورد ١٩٠٣ و ١٩٦٦)،

المؤسس على (الكنز السرياني) ر. باين سمث - مجلدين (اكسفورد ١٨٧٩ - ١٩٠١)،

ب - ملحق مرغليوت (اكسفورد ١٩٢٧)،

ج - ارثر جون ماكلين، قاموس اللهجات السريانية العامية (اكسفورد ١٩٠١)،

د - الكسندر اوراهم (شيكاغو ١٩٤٣)،

هـ - ك بروكلمان، القاموس السرياني (هال، المانيا ١٩٢٨ و ١٩٦٦)،

و - لويس كوستاز، القاموس السرياني - الفرنسي - الانكليزي - العربي (المطبعة

الكاثوليكية، بيروت ١٩٦٣)،

ز - المعجم المنداوي (الآرامي) ا. س. دروفر - ر. ماتسوك (اكسفورد ١٩٦٣).

يضاف الى ذلك معاجم اخرى للسريانية الارامية القديمة اعني: الارامية

الكتابية (الكتاب المقدس)، التدمرية، الفلسطينية، السامرية، النبطية، الحضرية،

الكنعانية، الفينيقية والاوغاريتية. (راجع الكتب التي نشرها فرانز روزنثال

وزملاؤه (اوتو هاراتسوفيتس، فيسبادن - المانيا، ١٩٦٧ وما قبلها وما بعدها).

٥ - الالفاظ والاصطلاحات غير الموجودة في قاموس «منا» وهي مستعملة في

لهجاتنا السريانية المحكية أي:

أ - السريانية الشرقية (السواذايا)

ب - السريانية الغربية (الظورويو)

ج - سريانية معلولة

٦ - الالفاظ والاصطلاحات الجديدة المعاصرة، الخاصة بالعلوم والتقنية والسياسة

والحقوق والتجارة، التي قمنا نحن بصياغتها ووضعها لكونها ضرورية لعصرنا. ★

★ واليكم بعض امثال متنوعة من هذا القبيل:

Intern ationaliser خبيجلا دول
Alunir هبنازلو نزل على القمر
Syndicat الهسجذالسا نقابة
Syriacisant دمهالزسا متسرين
Orientaliste دمهالزسا مستشرق
Scout دمهالسا كشاف
Projet الهزسا مشروع
Garage خبيجلا كاراج

آهالسا سيارة
Automobile
الهالسا مطار
Aérodrome
الهالسا اضراب
Grève
خبيجلا زسا تميم
Nationalisation
هبزلا مشير
Maréchal
هزبزر امير البحر (اميرال)
Amiral
الهزبلا جوقل
Aéroportier
خبيجلا دمهالسا دولي
International

نظراً الى حركة اليقظة التي دبت في نفوس ابناء شعبنا حاملة اياهم على تعلم اللغة الام ،
والتعمق في محتويات التأليف الجليلة التي وضعها آباؤنا ، وسداً للحاجة الى كتب المعاجم
التي تهدي الى السبيل المؤدي الى هذا الهدف المبارك ، لاسيما وقد نفذت مثل هذه المؤلفات
التي وضعها علماءنا ، نذكر منها المعاجم التالية : « الباب » للاب جبرائيل القرداحي
(المطبعة الكاثوليكية للآباء اليسوعيين ، بيروت ١٨٨٧) و«كنز اللغة السريانية» للمطران
توما اودو (مطبعة الآباء الدومنيكيين ، الموصل ١٨٩٧) و«دليل الراغبين في لغة الاراميين»
للمطران يعقوب اوجين منّا (مطبعة الآباء الدومنيكيين ، الموصل ١٩٠٠) ، لقد تشكلت
في مدينة بيروت لجنة مؤلفة من اشخاص متضلعين من اللغة السريانية ، برئاسة مار روفائيل
بيداويد مطران بيروت للكلدان ، لتحمل الاعباء في تحضير ووضع معجم جديد ، يعتمد
في الاساس على معجم « منّا » الذي يُعتبر احدث المعاجم وأكملها واغناها بالألفاظ
والمصطلحات واحسنها تنسيقاً وتبويباً .

وبعد جلسات دراسية متواصلة ، تبودلت خلالها الآراء والافكار المفيدة حول
هذه القضية ، ارتأينا ان يسلم كل عضو من الهيئة جانباً من هذا المشروع الضخم العسير .

وبرنامجنا هو اذاً اعداد الكتاب المذكور في جزئين ، يضم الجزء الاول طبعة جديدة
دون تغيير من معجم « منّا » ، على طريقة «أوفست» ، وذلك من بداية الكتاب حتى
الصفحة الـ (٨٥٣) . أما الجزء الثاني فيضم ملحقاتاً ضخماً جديداً يشمل :

- ١ - « ملحق وتكملة » معجم « منّا » من الصفحة (٨٥٤) الى الصفحة (٨٧٣) .
- ٢ - الالفاظ والاصطلاحات غير الموجودة في معجم « منّا » وقد جمعها علماءنا
المعاصرون ، منهم البطريرك اغناطيوس اذرام الاول ، المطران يوحنا دولباني ، الاب
اسحق ارملة ، والشماس نعمة الله دنو ، والبطريرك يعقوب الثالث وآخرون غيرهم .
- ٣ - الالفاظ والاصطلاحات اليونانية الضرورية المستعملة في لغتنا ، وهي غير
موجودة في معجم « منّا » ، وقد جمعت من مؤلفات الآباء ، خاصة من معجم توما اودو .

ܘܘܠܘܢ ܕܡܪܘܬܘܟܝܢ

Lexica: Syriac in Other
Languages

Beth Mardutho Library

تعميم الى اساتذة اللغة السريانية وعلمائها
والي المستشرقين والمنحصرين بالسريانية في كل مكان

سريانية
بألسنة
مختلفة
وحتى
وحتى
وحتى